

УДК 378.016:78.071.2:37.091.39

Ірина ПАРФЕНТЬЄВА

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри музичного мистецтва

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,

м. Миколаїв, Україна

e-mail: innagek68@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається сутність інформаційно-професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні дисциплін диригентсько-хорового циклу. Наводиться засоби використання комп'ютерно-орієнтованих систем навчання, що дозволяє автоматизувати роботу з перевірки знань студентів, такі як: навчальні та контролюючі програми, тренажери, інтерактивні середовища, віртуальні лабораторії тощо. У зв'язку з роботою викладачів за кредитно-трансферною системою аналізується проблема поточного модульного контролю знань студентів та їх оцінювання за шкалою ECTS. Комп'ютерне тестування подається як автоматизоване тестування на базі спеціалізованих комп'ютерних програм.

Ключові слова: інформаційно-професійна компетентність, диригентсько-хорове навчання, інформаційні технології, комп'ютерне тестування.

Оволодіння професійною компетентністю у диригентсько-хоровій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва може бути розкрита через педагогічні компетенції, що характеризують єдність теоретичної й практичної готовності до здійснення фахової діяльності. Зупинимося на інформаційних компетенціях. Звичайно їх зв'язують тільки з безпосереднім викладом навчальної інформації, у той час як вони мають місце й у способах її одержання. Інформаційні компетенції проявляються в здатності ясно й чітко викладати навчальний матеріал. застосовувати технічні засоби, використовувати інформаційно-комунікаційні технології в процесі навчання.

У своїй практиці викладачі часто використовують комп'ютерно-орієнтовані системи навчання, що дозволяє автоматизувати роботу з перевірки знань студентів. До них можна віднести навчальні та контролюючі програми, тренажери, інтерактивні середовища, віртуальні лабораторії тощо. Їх важливість у підвищенні мотивації студентів до навчання та активізації пізнавальної роботи доведена багатьма дослідниками (В. Биков, Л. Брескіна, Р. Гуревич, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, М. Кадемія, О. Співаковський, Ю. Триус та ін.), очевидна та зрозуміла їх допомога у розвантаженні викладача. Важливим завданням мистецько-педагогічної освіти є вдосконалення диригентсько-хорової підготовки студентів, яке можна в деякій мірі вирішити використанням програмованих комп'ютерно-орієнтованих систем навчання для обліку та контролю навчання.

Навчання – багатогранний процес, і контроль знань – лише одна з його сторін. Однак саме в ній комп'ютерні технології просунулися максимально далеко, і серед них тестування займає провідну роль.

У ряді країн тестування потіснило традиційні форми контролю – усні й письмові іспити й співбесіди. Контроль та оцінка знань – невід'ємний структурний компонент навчального процесу. Виходячи з логіки процесу навчання, він є, з одного боку, завершальним компонентом оволодіння певним змістовним блоком, а з іншого – своєрідним зворотним зв'язком у системі навчальної діяльності особистості.

У зв'язку з роботою викладачів за кредитно-трансферною системою гостро постає проблема поточного модульного контролю знань студентів та їх оцінювання за шкалою ECTS.

Проблема підвищення ефективності контролю знань студентів сприяла зростанню інтересу до тестового комп'ютерного контролю знань. Аналіз психолого-педагогічної літератури й практики навчання свідчить, що в останні роки чітко розкрилася особлива значимість проблеми цілеспрямованого розвитку процесу виміру якості навчальних досягнень засобами комп'ютерного тестування.

Питання інформатизації системи освіти досліджували Б. Гершунський, М. Жалдак, Л. Забродська, Н. Морзе, Ю. Машбиць, А. Петров, Ю. Рамський, Д. Чернілевський, М. Мойсеева та ін. Разом з тим при безсумнівній теоретичній і практичній

значимості даних досліджень і їхньої важливості у питаннях, пов'язаних з виміром і оцінкою якості навчальних досягнень студентів, усе ще не накопичений досить повний матеріал, необхідний для аналізу сутнісних характеристик процесу контролю, не повністю розроблений механізм його становлення, не визначені шляхи формування ефективних засобів виміру якості навчальних досягнень тих, яких навчають. Аналіз літератури, присвячений питанням тестового контролю знань, показує, що існують різні підходи до розробки й класифікації тестів, кожен з яких має під собою певні підстави. Необхідним ресурсом для цілей тестування є простір тестових завдань. Формування тестового простору може вироблятися всіма учасниками освітнього процесу: ученими, викладачами вузів, при наявності педагогічної моделі знань даної предметної галузі й структури тестового простору.

Проектування моделі професійних компетенцій студентів відіграє важливу роль в освітньому процесі. Від цього, в остаточному підсумку, залежить навчальне середовище: викладач із його досвідом, засоби й технології навчання, а головне – контроль навчання.

У підвищенні якості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у системі вищої педагогічної освіти, значна роль належить контролю, що сучасною педагогічною теорією й практикою вважається надзвичайно важливим.

Застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі є цілком закономірним явищем в епоху інформатизації суспільства. Однак ефективність їх використання в навчанні залежить від чіткого подання про місце, що вони повинні займати в комплексі взаємозв'язків, що виникають у системі взаємодії викладач-студент.

Роль контролю в процесі навчання має пріоритетне значення, тому все вище сказане про впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес навчання, сприяє їх проникненню у процес контролю, як важливого й невід'ємного елемента процесу навчання.

Використання ІКТ сприяє зміні цілей, змісту навчання, у тому числі й контролю, що спричиняє появу нових методів, засобів і організаційних форм навчання й контролю.

Для вищої школи, для якої характерна пізнавальна активність і самостійність студентів, поряд із традиційним контролем необхідна організація нових способів контролю, максимально економічних за часом [4].

Проблему тестового комп'ютерного контролю теоретичних знань у процесі підготовки майбутнього вчителя-предметника досліджували

Р. Гуревич, Б. Гершунский, А. Коломієць, В. Сидоренко, С. Подолянчук, І. Роберт, Р. Нортон, Б. Скіннер, Н. Тверезовська та інші. Уже перший досвід застосування ПК у навчальному процесі показав, що використання інформаційних технологій дозволяє істотно підвищити ефективність процесу навчання, поліпшити облік і оцінку знань, забезпечити можливість індивідуальної допомоги викладача кожному студенту в розв'язанні окремих задач, полегшити створення і постановку нових курсів [2].

Комп'ютерне тестування – це автоматизоване тестування на базі спеціалізованих комп'ютерних програм. Проведення контролю засвоєння навчального матеріалу з використанням різних програм тестування є однією з галузей інформатизації освіти й одержало широке поширення. Комп'ютерне тестування студентів використовується при проведенні поточного, рубіжного й підсумкового контролю знань, при перевірці залишкових знань, при виставлянні екзаменаційних оцінок по відповідних дисциплінах [1].

Комп'ютерне тестування має ряд переваг:

- забезпечення стандартизації;
- забезпечення індивідуальності процедури контролю;
- підвищення об'єктивності контролю й виключення суб'єктивних факторів (утома
- викладача і його емоційність або поганий настрій, відсутність часу для особистого спілкування з студентами тощо);
- оперативність статистичної обробки результатів контролю;
- доступність для контролю та повна інформація про результати;
- забезпечення можливості викладачеві швидкої перевірки знань великої кількості студентів, за різними темами, виконання завдань по дисципліні в комплексі;
- звільнення викладача від виконання повторюваної трудомісткої й рутинної роботи з організації масового контролю, вивільнення часу для творчого вдосконалення різних аспектів його професійної діяльності;
- забезпечення всебічної й повної перевірки;
- забезпечення можливості самоперевірки студентом освоєння матеріалу в тім режимі роботи як це йому зручно (мережевий режим доступу до контролюючих систем);
- доступності й рівноправності всіх учасників процедури тестування [3].

Проте слід відзначити, що комп'ютер, на відміну від педагога, не зможе інтерпретувати

нечітка відповідь на користь студента. У порівнянні із традиційним, комп'ютерне тестування володіє рядом переваг, які дозволяють:

- використовувати більше складні адаптивні методи й алгоритми контролю й оцінки знань тих, яких навчають;
- застосовувати в тестових завданнях мультимедійні можливості комп'ютерів;
- знизити витрати на організацію й проведення тестування;
- підвищити відкритість процесу тестування.

Можливості ІКТ як інструмента діяльності людини й принципово нового засобу навчання приводить до появи нових методів, засобів, організаційних форм контролю й більше інтенсивному їхньому впровадженню в навчальний процес. Впровадження інформаційних технологій в освіту надає можливість створювати системи автоматизованого контролю знань студентів за будь-якими дисциплінами їх підготовки. Основною складовою будь-якої системи тестування є тестові завдання. Тестове завдання – це чітке і ясне завдання за предметною галуззю, що вимагає однозначно обумовленої відповіді або певного алгоритму дій, що у сукупності з відповіддю виражає відповідність (невідповідність) компетенцій випробуваного обраним критеріям.

Більшість інструментальних систем надають викладачеві можливість становити навчальні й контролюючі завдання з різними типами відповідей:

1. З вибірковою відповіддю, коли у завданні пропонується зробити вибір правильної, на думку студента, відповіді або твердження із запропонованих. Такий варіант завдання найбільш зручний для машинної реалізації, тому що ПК аналізує лише номер, за яким визначається правильна відповідь. На перший погляд завдання з вибірковою відповіддю мають ряд недоліків, а саме: обов'язкове пред'явлення вірної відповіді, можливість його вгадування, що дещо обмежує навчальну ефективність. Ці недоліки істотно знижуються шляхом правильного, творчого й дотепного застосування різних принципів складання таких завдань. Підбирати відповіді в завданнях необхідно таким чином, щоб вони були правдоподібними.

2. Із частково-конструйованою відповіддю. Завдання цього типу використовується при вивченні визначень законів, теорем, стандартних формулювань тощо.

3. Із вільно-конструйованою відповіддю. Завдання такого типу дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером природною мовою, імітуючи діалог «викладач – студент». Такі завдання найбільш складні для того, кого навчають,

тому що повністю виключають можливість вгадування й вимагають значної розумової роботи перед введенням у комп'ютер відповіді, що набирається на клавіатурі у вільній формі. У той же час різко зростає складність діяльності викладача – автора курсу з формування автономних відповідей для аналізатора інструментальної системи.

Створення навчальної системи з використанням інструментальних програм звичайно проходить чотири стадії.

1. Розробка сценарію навчальної програми: на цій стадії педагог повинен вибрати тему, розділ чи весь навчальний курс для тестування, продумати матеріал інформаційних кадрів, питання й варіанти відповідей до них, щоб вони діагностували труднощі при освоєнні матеріалу; розробити схему проходження програми, систему взаємозв'язків між її окремими кадрами й фрагментами.

2. Уведення в комп'ютер текстів окремих кадрів майбутньої програми, малювання картинок, формування контролюючих фрагментів: питань, варіантів відповідей до них і способів аналізу правильності відповідей.

3. Поєднання окремих елементів навчальної програми в цілісну діалогову систему, встановлення взаємозв'язків між кадрами, питаннями й допомогою, остаточне налагодження програми контролю.

4. Супровід програми під час її експлуатації, внесення в неї виправлень і доповнень, необхідність яких виявляється при її використанні в реальному процесі навчання.

Розглядаючи питання, пов'язані з діагностикою успішності професійної підготовки студентів, вважаємо за доцільне приділити достатню увагу комп'ютерному тестуванню.

При підведенні підсумків роботи з студентами відзначаються наступні позитивні характеристики:

- комфортність даної форми діагностики успішності навчання (студент не зазнає впливу з боку педагога);
- об'єктивність оцінки результатів виконаної роботи;
- оперативність перевірки;
- участь досить великої кількості учнів.
- Також виділено й причини, через які тести не завжди можуть служити основною формою діагностики успішності навчання:
- можливість випадкового одержання правильної відповіді;
- не пояснюється причина виникнення помилки;
- запам'ятовування правильної відповіді;
- недостатня комп'ютерна грамотність.

Таким чином, ми ведемо мову про комп'ютерне тестування, як одну з можливих форм діагностики успішності навчання. Робота викладача в цьому випадку включає функції:

- організація навчального процесу;
- індивідуальне спостереження за студентами, надання допомоги;
- підготовка компонентів інформаційного середовища.

Застосування комп'ютерного тестування є ефективним та актуальним методом перевірки знань, який заощадує час викладача, викликає зацікавленість студентів, спонукає їх до якісного вивчення матеріалу, дозволяє отримати об'єктивну оцінку. Крім того, підвищується якість підгото-

вки студентів до чергових занять, значною мірою зростають їх активність та організованість під час самостійного опрацювання матеріалу.

А також:

- викладач має можливість об'єктивно оцінити студента, тому що контроль знань проводиться програмою;
- кожен студент має можливість сам оцінити свої знання;
- студент не має можливості користуватися допоміжною літературою при відповідях, тому що обмежений час для проходження тестів;
- результати проходження тестів зберігаються у файлі (на сайті) і при необхідності можна їх роздрукувати.

Список використаних джерел

1. Беспалко В. П. Инструменти діагностики якості знань учнів // Шкільні технології. 2006. №2. С. 118–128.
2. Гершунский Б. С. Компьютеризация в сфере педагогики. М.: Педагогика, 1987. 264 с.
3. Красильникова В. А. Подготовка заданий для компьютерного тестирования. Методические рекомендации. Оренбург: ИПК ГОУ ОГУ, 2004. 31 с.
4. Чернилевский Д. В. Технология учебы в высшей школе. М.: «Экспедитор», 1996. 231 с.

References

1. Bepalko V. P. Instrumenti diagnostiki yakosti znann' uchniv // Shkil'nitsehnologii. 2006. №2. S. 118 – 128.
2. Gershunskiy B. S. Komp'yuterizatsiya v sfere pedagogiki. M.: Pedagogika, 1987. 264 s.
3. Krasil'nikova V. A. Podgotovka zadaniy dlya komp'yuternogo testirovaniya. Metodicheskiye rekomendatsii. Orenburg: IPK GOU OGU, 2004. 31 s.
4. Chernilevskiy D.V. Tekhnologiya ucheby v vyshey shkole. M.: "Yekspeditor", 1996. 231 s.

Ірина Парфентьева. Информационно-профессиональная компетентность в дирижерско-хоровой подготовке будущих учителей музыкального искусства

В статье рассматривается сущность информационно-профессиональной компетентности будущих учителей музыкального искусства при изучении дисциплин дирижерско-хорового цикла. Приводятся способы использования компьютерно-ориентированных систем обучения, позволяет автоматизировать работу по проверке знаний студентов, такие как: обучающие и контролирующие программы, тренажеры, интерактивные среды, виртуальные лаборатории и тому подобное. В связи с работой преподавателей по кредитно-трансферной системе анализируется проблема текущего модульного контроля знаний студентов и их оценки по шкале ECT. Компьютерное тестирование подается как автоматизированное тестирование на базе специализированных компьютерных программ.

Ключевые слова: информационно-профессиональная компетентность, дирижерско-хоровое обучение, информационные технологии, компьютерное тестирование.

Iryna Parfenteva. Information-professional competence in the conducting and choral training of future teachers of musical art

The article examines the essence of the informational and professional competence of future teachers of musical art in the study of the disciplines of the conducting and choral cycle. There are ways to use computer-based learning systems, which allows you to automate the work of checking student knowledge, such as: training and controlling programs, simulators, interactive environments, virtual labs, and the like. In connection with the work of teachers on the credit transfer system, the problem of the current modular control of students' knowledge and their assessment on the ECT scale is analyzed. Computer testing is provided as an automated testing on the basis of specialized computer programs. The potential of ICT as an instrument of human activity and a fundamentally new means of learning leads to the emergence of new methods, tools, organizational forms of control and more intensive their implementation in the learning process. The introduction of information technology in education provides an opportunity to create systems for the automated control of knowledge of students in any disciplines of their training. The basic component of any testing system is test tasks. Test task – this is a clear and clear task in the subject field, which requires a uniquely determined response or a certain algorithm of action, which together with the answer expresses the correspondence (mismatch) competencies of the subject selected criteria.

Key words: information-professional competence, conductor-choral training, information technologies, computer testing.